Ἡ οἰκονομικὴ ἐξέλιξη ὁδηγεῖ στὴ μεταβιομηχανικὴ κοινωνία

Θὰ ἐνταθεῖ τὸ αἴτημα τῆς ἐξατομικεύσεως τῆς ζωῆς

ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΟΠΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ. Μιὰ πρώτη ματιὰ ἀφήνει καθαρὰ τὴν ἐντύπωση μιᾶς τεράστιας ποικιλίας τρόπων ζωῆς στὴν Εὐρώπη, σὲ σημεῖο ποὺ νὰ φαίνεται μάταια, κάθε προσπάθεια συνθετικῆς παρουσιάσεως ποὺ προϋποθέτει μιὰ κατάταξη καὶ σύγκρουση.

Οἱ ἔρευνες πολλῶν ὅμως κοινωνιολόγων δείχνουν ὅτι ὁ ἐξωτερικὸς παρατηρητὴς βλέπει μιὰν ἀξιόλογη ἑνότητα στὸν τρόπο ζωῆς. Ἴσως μάλιστα ἕνας ἐθνολόγος ποὺ θὰ προερχόταν ἀπὸ ἕναν ἄλλο πολιτισμό, νὰ μὴν ἔβλεπε διαφορὲς τόσο μεγάλες, ὅσο αὐτὲς ποὺ χωρίζουν τὶς γλῶσσες μας καὶ τρομοκρατοῦν τὰ παιδιά μας.

Πάντως ἡ ἱστορία καὶ ἡ πολιτικὴ παράδοση τῆς κάθε χώρας, ὁδηγοῦν συχνά, σὲ ἀντιδράσεις διαφορετικὲς μπροστὰ σὲ ταυτόσημα προβλήματα:

Ἀνάλογα μὲ τὸν βαθμὸ καὶ τὴν μορφὴ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ σὲ σχέση πάντα μὲ τὴν χωροταξικὴ εἰκόνα ποὺ παρουσιάζουν οἱ διάφορες περιοχὲς τῶν χωρῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος μποροῦν νὰ καταταγοῦν σὲ πέντε κατηγορίες.

ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Ἀγροτικὲς περιοχές, ὅπου ἡ ἐπιρροὴ τοῦ ἀγροτικοῦ στοιχείου καὶ τῶν παραδοσιακῶν ἀξιῶν εἶναι σημαντική.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Ἡμιαγροτικὲς περιοχὲς ὅπου παρατηρεῖται ἀξιόλογη βιομηχανικὴ ἀνάπτυξη, ἀλλὰ ὑπάρχουν σοβαρὰ κατάλοιπα ἀγροτικοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ δύο αὐτὲς κατηγορίες περιλαμβάνουν χῶρες ἢ περιοχές, ποὺ ἀκόμη δέχονται ἔντονη τὴν ἐπίδραση τῶν γεγονότων τοῦ καθημερινοῦ βίου καὶ τοῦ συστήματος ἀξιῶν τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου (ἀκόμη κι ἂν ὑπάρχουν ἀνεπτυγμένες ἄλλες ἀπασχολήσεις). Ὅταν ἀκοῦμε πὼς τὸ 25% τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς χώρας ἀπασχολεῖται στὸν πρωτογενῆ τομέα, πρέπει συνήθως νὰ περιμένουμε, πὼς ἕνα 50% ζεῖ ἀκόμη ἔξω ἀπὸ τὶς πόλεις ἢ ἔστω σὲ μικρὲς πόλεις. Στὴν πρώτη κατηγορία θὰ βρεῖ κανεὶς ὄχι μόνον τὴν Πορτογαλία, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα, τὴν Ἰρλανδία καὶ τὸν Ἰταλικὸ Νότο ὅπου ἡ γεωργία ἀπασχολεῖ πάνω ἀπὸ τὸ ἕνα τέταρτο τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ. Στὴν δεύτερη κατηγορία, ὅπου ἡ συγκέντρωση τοῦ πληθυσμοῦ στὶς πόλεις εἶναι μέτρια, οἱ παραδοσιακὲς ἀξίες ἀνθεκτικὲς καὶ ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς κυμαίνεται ἀπὸ 15% ἕως 24%, θὰ βροῦμε τὴν νοτιοδυτικὴ Γαλλία καὶ τὴν κεντρικὴ ζώνη τῆς Ἰταλίας.

ΤΡΙΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Ἀγροβιομηχανικὲς περιοχὲς ὅπου παρατηρεῖται μιὰ σχετικὴ ἰσορροπία, ἀνάμεσα σὲ μιὰ προωθημένη βιομηχάνιση, καὶ μιὰν ἀξιόλογη ἀγροτικὴ παρουσία. Ἡ κατηγορία αὐτὴ καλύπτεται ἀπὸ περιοχὲς ὅπου ἡ ἀγροτικὴ ἐργασία καλύπτει ἀπὸ 8 ἕως 14% τοῦ συνόλου: Δανία, Βαυαρία Ἰρλανδία, Βορρᾶς τῆς Γερμανίας, μέρος τῆς Ρηνανίας, Λουξεμβοῦργο, βορειοανατολικὴ Γαλλία (πλὴν Παρισιοῦ), βορειοανατολικὴ καὶ βορειοδυτικὴ Ἰταλία, Λάτιο.

Στὶς περιοχὲς αὐτὲς σημαντικὸ μέρος τοῦ πλούτου προέρχεται ἀπὸ μιὰ γεωργία μὲ ἐντατικὲς καλλιέργειες, ἀλλὰ ἡ βασικὴ θέση ἀνήκει στὴ βιομηχανία ἢ καὶ σὲ τριτογενεῖς δραστηριότητες (διοίκηση, τουρισμό, κ.λ.π.). Θὰ παρατηρήσει κανεὶς πὼς οἱ περιοχὲς τῆς τρίτης καὶ τῆς δεύτερης κατηγορίας ἔχουν τὴν φήμη ἑνὸς εὐχάριστου πλαισίου ζωῆς, λόγω τῆς ἰσορροπίας μεταξὺ ἑνὸς δυναμικοῦ ἀγροτικοῦ πολιτισμοῦ, μὲ διαφυλαγμένο φυσικὸ περιβάλλον καὶ χωρὶς γιγαντισμὸ τῶν πόλεων, καὶ ἀρκετῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ ὑψηλὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο. Ἄλλωστε περιοχὲς τῆς τρίτης κατηγορίας (Λουξεμβοῦργο, Δανία, ἀρκετὰ ἀργότερα ἡ νοτιοδυτικὴ Γαλλία, καὶ ἡ ὑπόλοιπη Γερμανία) μπορεῖ μιὰ μέρα νὰ βρεθοῦν κατευθεῖαν στὴν πέμπτη κατηγορία τῶν μεταβιομηχανικῶν κοινωνιῶν.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Ἔντονα βιομηχανικὲς περιοχές, μὲ κυριαρχία τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν. Ἡ κατηγορία αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸν (συχνὰ πικρὸ τατο) θρίαμβο τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ πολιτισμοῦ τῶν πόλεων. Ἐδῶ πιά, ὁ ἀγροτικὸς πολιτισμὸς ἔχει ἐκλείψει καὶ ἀκόμη καὶ οἱ λιγοστοὶ ἀγρότες δέχονται τὴν νοοτροπία τῶν μισθωτῶν ἢ τῶν ἐπιχειρηματιῶν τῶν πόλεων. Ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀπόλυτα ἐκμηχανισμένες καὶ ἀπασχολοῦν μόλις 3% τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ στὴ Μεγάλη Βρεταννία, 4% ἕως 7% στὸ Βέλγιο, τὴν Ὁλλανδία, τὴν Γερμανία τὴν Σουηδία, τὴν Ἐλβετία καὶ σὲ μερικὰ μέρη τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας (Λίλλη καὶ Παρίσι, Λομβαρδία).

ΠΕΜΠΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Μεταβιομηχανικὲς περιοχὲς. Τὸν χαρακτηρισμὸ αὐτὸ τὸν ἐπιφυλάξαμε στὶς περιοχὲς ποὺ ἔχουν καὶ αὐτὲς λιγότερο ἀπὸ 8% ἀγροτικὸ πληθυσμό, ἀλλὰ ποὺ ἐξεπερνοῦν ἐπιπλέον τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Μιὰ ἔντονη συγκέντρωση στὶς πόλεις, συνδυάζεται ἐδῶ μὲ ἀπασχολήσεις ἰδιαίτερα παραγωγικὲς καὶ μὲ ὑπεραφθονία ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωή.

Ἀπ' ὅλη τὴν Εὐρώπη, μόνη ἡ Σουηδία δείχνει νὰ ἐντάσσεται σὲ αὐτὴν τὴν κατηγορία, μὲ ἕνα ἐρωτηματικὸ γιὰ τὴν Ἐλβετία. Ἂν ὅμως ὑπάρξει μιὰ ἄλλη λόγου οἰκονομικὴ ἀνάκαμψη, σὲ μιὰ δεκαετία μπορεῖ πολλὲς περιοχὲς νὰ βρεθοῦν στὸ στάδιο αὐτὸ ἀπὸ τὸ Μιλάνο καὶ τὴν Μασσαλία, ὡς τὴν Κοπεγχάγη καὶ τὴν Γλασκώβη.

Ἡ κατάταξη αὐτὴ ἀφήνει νὰ φανεῖ μιὰ σημαντικὴ ἀντίθεση μεταξὺ ἑνὸς παραδοσιακοῦ — ἀγροτικοῦ τρόπου ζωῆς καὶ ἑνὸς μοντέρνου — ἀστικοῦ προτύπου.

Στὴν παραδοσιακὴ κοινωνία ἡ ζωὴ ρυθμίζεται βασικὰ στὰ πλαίσια τῶν στερεῶν κοινωνικῶν ὁμάδων, μὲ βάση αὐστηροὺς ἀν καὶ ἄγραφους κανόνες καὶ μὲ ἔκδηλο σεβασμὸ πρὸς τὴν κοινωνικὴ ἱεραρχία. Οἱ δεσμοὶ μὲ τὴν γῆ εἶναι ἰσχυροί. Ἡ φύση κρατᾶ ἕνα σοβαρὸ ρόλο στὴ ζωή. Ἡ οἰκογένεια καὶ ἡ κοινὴ γνώμη ἐλέγχουν τὸ ἄτομο. Τὸ βιοτικὸ πλαίσιο βρίσκεται ἀρκετὰ πίσω: χαμηλὸ ἐπίπεδο ὑγιεινῆς, ἀσήμαντα ἔργα κοινωνικῆς ὑποδομῆς, ἔλλειψη ἀνέσεων στὴν κατοικία, ὑπεροχὴ τῶν δαπανῶν διατροφῆς καὶ ὑστέρηση τῆς δαπάνης μετακινήσεως κλπ. Οἱ ἐπιχειρήσεις εἶναι μικρές, ὁ ἐργαζόμενος ἔχει ἄμεση ἐπαφὴ μὲ τὸ τελικὸ προϊὸν τῆς ἐργασίας του. Τέλος στὶς περιοχὲς αὐτὲς ἀφθονεῖ τὸ γυναικεῖο στοιχεῖο καὶ οἱ προχωρημένες ἡλικίες, ἐνῶ οἱ νεαροὶ ἄνδρες ἀπορροφῶνται ἀπὸ τὴν μετανάστευση.

Αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ παραδοσιακοῦ τρόπου ζωῆς, τὸν χωρίζουν ριζικὰ ἀπὸ τὴν ζωὴ πόλεων, ἀπὸ τὸ μοντέρνο πλαίσιο διαβιώσεως— καὶ κάνει τραυματικὴ τὴν μετάβαση ἀπὸ τὸ ἕνα πλαίσιο στὸ ἄλλο.

"Αν ἡ μεταπολεμικὴ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη συνεχισθεῖ, παρὰ τὶς δυσκολίες ποὺ συσσωρεύονται ἀπὸ τὸ 1973, ὁ μεταβιομηχανικὸς τρόπος ζωῆς θὰ εἶναι ἡ μελλοντικὴ πραγματικότητα τῶν περισσοτέρων περιοχῶν τῆς Κοινότητος, μέσα σὲ δέκα ὡς εἴκοσι χρόνια— εἴτε αὐτὸ μᾶς εὐχαριστεῖ, εἴτε μᾶς θλίβει. Στὴ δυναμικὴ τῆς «οἰκονομικῆς προόδου», θὰ ὀφείλονται οἱ περισσότερες βαθιὲς ἀλλαγὲς στὸ κοινωνικό, πολιτιστικό, χωροταξικὸ πεδίο ποὺ θὰ καθορίσουν τὸν τρόπο ζωῆς μας μέσα στὶς ἑπόμενες δεκαετίες: μετακίνηση τῶν κέντρων διοικήσεως παραγωγῆς, κατοικίας, διόγκωση τοῦ τομέος τῶν ὑπηρεσιῶν, μαζικοποίηση τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς καταναλώσεως θεαματικὴ βελτίωση τῶν ἐπικοινωνιῶν, τῶν συνθηκῶν κατοικίας, τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς παιδείας.

Θὰ δοῦμε τώρα μερικὰ σύνολα ἀπὸ οὐσιαστικὲς μεταβολὲς τοῦ τρόπου ζωῆς ποὺ θὰ προκύψουν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐξέλιξη μαζὶ μὲ τὰ προβλήματα ποὺ θὰ προκαλέσουν. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη φαίνεται πὼς ἀναγκαστικὰ θὰ ἀκολουθήσει τὸν δρόμο τῆς «μαζικοποιήσεως». Σ' ὅλες τὶς χῶρες καὶ τίς κοινωνικὲς ὁμάδες, σ' ὅλες τὶς ἐκφράσεις τῆς ζωῆς τους, οἱ καταναλωτὲς βρίσκουν μπροστά τους μιὰ τεράστια, ἀλλ' ὁμοιόμορφη κλίμακα ἀγαθῶν. Τὰ μαζικὰ μέσα ἐνημερώσεως καὶ τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα, ὡθοῦν πρὸς ἀκόμη πιὸ περιορισμένες ἐπιλογὲς τρόπου ζωῆς. Ἡ μαζικοποίηση αὐτή, ὅμως, γέννησε τὴν ἀπαίτηση τῆς διαφοροποιήσεως. Ἡ ἀπαίτηση αὐτὴ φάνηκε πρῶτα στὸ ἐπίπεδο τοῦ ἀτόμου ποὺ ἐπεδίωξε τὴν ὁλοκλήρωση τῆς προσωπικότητός του μὲ τὴν παιδεία, τὴν δημιουργικότεση ἀπασχόληση καὶ κυρίως μὲ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ ἐλεύθερου χρόνου του. Ἡ «ἀτομικοποίηση» ὅμως αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ μᾶς κάνει νὰ λησμονοῦμε ὅτι σὲ ἕνα ἄλλο ἐπίπεδο, τὸ διατοπικό, δὲν ἔπαψε ἡ πίεση πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς ὁμοιομορφίας τῶν τρόπων ζωῆς: στὴν πίεση αὐτὴ ὀφείλονται τὰ αὐτονομιστικὰ κινήματα στὴ Γαλλία, τὴν Ἰταλία, τὴν Ἱσπανία, τὴ Μεγάλη Βρετανία.

Τὸ αἴτημα αὐτὸ τῆς ἐξατομικευμένης ζωῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν διατοπικῶν διαφορῶν, θὰ ἐνταθεῖ στὸ μέλλον καὶ θὰ λάβει κεντρικότατη θέση στὰ ἐνδιαφέροντα τῶν Εὐρωπαίων.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΠΑΤΡΩΝ

ΟΔΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 7,

ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΜΕ ΤΑ ΕΞΠΡΕΣ

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ, ΕΛΛΑΣ, ΑΘΗΝΑΙ

ΓΙΑ ΕΥΡΩΠΗ—ΕΓΓΥΣ ΑΝΑΤΟΛΗ — ΡΩΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑ — ΝΑΥΤΙΚΑ—ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

ΤΗΛΕΦ. 271-205 & 222-629

ΓΕΝ. ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ACHAΪA TRAVEL»

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΣ

ΚΛΕΙΔΙΑ Σ' ΕΝΑ ΛΕΠΤΟ

ΕΠΙΣΚΕΥΑΙ ΑΝΑΠΤΗΡΩΝ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ

τοποθετοῦμε σοῦστες ἐξωθύρας

ΑΝ ΚΛΕΙΣΤΕΙΤΕ ΕΞΩ

Τηλεφωνήσατε 220-888

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ

ΝΙΚ. ΣΚΟΝΔΡΑΣ

ΜΑΙΖΩΝΟΣ 70

Παραπλεύρως ΜΟΥΣΤΑΚΗ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Μικροβιολογίας — Βιοχημείας — Αἱματολογίας —Παρασιτολογίας

Δρ Π. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰατρὸς—Μικροβιολόγος

Διδάκτωρ Ἰατρικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἰατρεῖον Κανακάρη 122 —Ἑρμοῦ

Τηλέφωνα: 222-600, οἰκίας 222-922

για 4 εβδομαδες

ΜΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

ΣΤΟΥΣ ΛΑΤΡΕΙΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ Hi-Fi

Μὲ ἁρμονικὲς, ἀπαλὲς τιμὲς, γιὰ νὰ γνωρίσετε τὸ νέο μας STUDIO

ΠΡΟΣΦΟΡΑ 1. "SUPERSCOPE"
• ἐνισχυτὴς A 235 36 WAT.
• πικ-ἀπ AT 110 μαγν. κεφαλὴ
• 2 ἠχεῖα S_ 16, 20WATT ἕκαστον
Δρχ. 16.400

ΠΡΟΣΦΟΡΑ 2. "SUPERSCOPE"
• ραδιοενισχυτὴς R 1220 - 36 WAT
• πικ-ἀπ AT 110
• 2 ἠχεῖα S-26, 30WATT ἕκαστον
Δρχ. 22.000

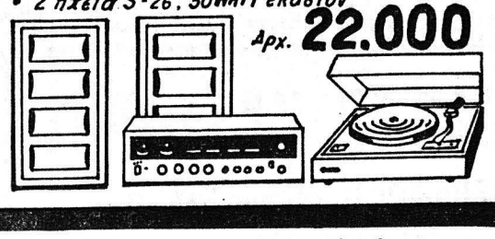

ΠΡΟΣΦΟΡΑ 3. "Technics"
• ἐνισχυτὴς SU 2400 40 WAT RMS
• πικ-ἀπ SL 23 ΜΑΓΝΗΤ. ΚΕΦΑΛΗ
• 2 ἠχεῖα SB 92, 36WATT ἕκαστον
Δρχ. 27.200

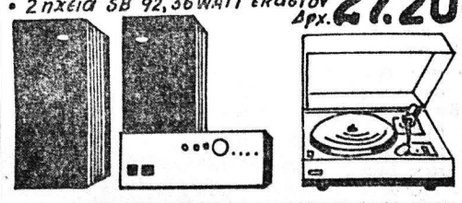

ΠΡΟΣΦΟΡΑ 4 "Technics"
• ραδιοενισχυτὴς SA 5060 32 WAT. RMS
• πικ-ἀπ SL 23 μαγνητ. κεφαλὴ
• 2 ἠχεῖα SB 92, 36WATT ἕκαστον
Δρχ. 28.000

ΠΡΟΣΦΟΡΑ 5. "ΑΚΑΙ"
• ἐνισχυτὴς AM 2200 40 WAT-RMS
• πικ-ἀπ 001 Μαγνητ. κεφαλὴ
• 2 ἠχεῖα SA 800, 40WATT ἕκαστον
Δρχ. 29.000

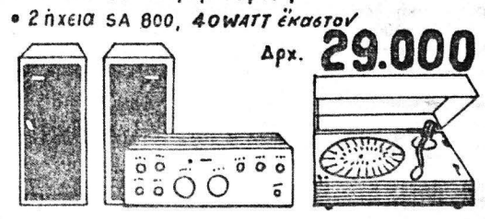

ΠΡΟΣΦΟΡΑ 6. "ΑΚΑΙ"
• ραδιοενισχυτὴς AA 1010 28 WATT RMS
• πικ-ἀπ 001 μαγνητ. κεφαλὴ
• ἠχεῖα SW 42, 20WATT ἕκαστον
Δρχ. 30.000

καὶ πολλοὶ ἀκόμη συνδιασμοὶ ἀπὸ τὶς ἴδιες ἀπαλὲς ἁρμονικὲς τιμὲς

ΣΠΤΗΡΟΠΟΥΛΟΙ-ΓΚΟΛΦΙΝΟΠΟΥΛΟΣ Ο.Ε.

Μαιζώνος 58 ΤΗΛ. 279.251 SERVICE: 271.419 - ΠΑΤΡΑΙ-

Πρῶτοι στὶς πωλήσεις πάντα πρῶτοι στὴ τεχνικὴ ἐξυπηρέτηση, καὶ μὴ ξεχνᾶτε ὅτι: ΕΜΕΙΣ ΕΧΟΥΜΕ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ

Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ

Μπορεῖ νὰ τερματισθῆ ὁ ἀνταγωνισμὸς ἐξοπλισμῶν

ἐὰν διακοποῦν οἱ πυρηνικὲς δοκιμές

ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΜΙΑΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

ΜΟΣΧΑ ('Ιδ. Ὑπ.). Κάποτε, τοὺς κομένους κορμοὺς δένδρων ἀπὸ τὰ δάση τοὺς μετακινοῦσαν μέσα ἀπὸ τὰ ποτάμια, ρίχνοντάς τους σκόρπιους καὶ ἀφήνοντας νὰ τοὺς παρασύρει τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ πρὸς τὴν κατεύθυνση τῶν ἐκβολῶν. Τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ μετακινοῦσε τοὺς κορμοὺς καὶ στὸ δρόμο του συναντοῦσε τὰ ἐνδιαφερόμενα ἐργοστάσια, ἐγκαταστημένα στὶς ὄχθες τῶν ποταμῶν, σὲ ἀπόσταση ἑκατοντάδων χιλιομέτρων ἀπὸ τοὺς χώρους τῶν δασικῶν ἐκμεταλλεύσεων. Καμμιὰ φορὰ τύχαινε οἱ κορμοὶ νὰ δημιουργοῦν μέσα στὸ ποτάμι συμφόρηση καὶ μπλοκάρισμα. Τότε, ἐργάτες ἔμπειροι ἀπὸ πλωτὸ κατέβασμα τῶν κορμῶν, πηδοῦντας ἀπὸ κορμὸ σὲ κορμὸ ἔφτανε νὰ βροῦν ἐκεῖνον ποὺ ἔφταιγε γιὰ τὸ φρακάρισμα, τὸν μετακινοῦσαν καὶ ἀποφράζανε τὴν κοίτη, διαλύοντας τὴν τεχνητὰ σχαρωμένη σχεδία, ἐξασφαλίζοντας τὴ συνέχεια τοῦ πλοῦ τῶν κορμῶν πρὸς τὸν προορισμό τους...

Ἔχει τύχει νὰ δῶ τέτοια φρακαρίσματα στὰ ποτάμια τῆς Σιβηρίας. Καὶ νὰ γιατὶ τὰ θυμήθηκα. Τώρα, στὸ δρόμο τῆς σύμπτυξης τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν, δημιουργήθηκε ἐπίσης φρακάρισμα. Ἀπὸ τὴν Οὐ ἀσιγκτων μεταδίδουν ὅτι στὸν λόφο τοῦ Καπιτωλίου οἱ «ἱέρακες» τοῦ γερουσιαστὴ Τζάκσον ἐπιστρατεύουν ὅλους τοὺς ὀπαδοὺς τους γιὰ νὰ προσπαθήσουν νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐπιτυχὴ πορεία τῶν σοβιετοαμερικανικῶν διαπραγματεύσεων σχετικὰ μὲ τὸ SALT. «Ὁ πρόεδρος Κάρτερ θὰ προσκρούσει σὲ πολὺ ὀργανωμένη καὶ ἰσχυρὴ ἀντιπολίτευση»,— μεταδίδουν ἀπὸ ἐκεῖ. Στὶς Βρυξέλλες, ὅπου βρίσκεται ἡ ἕδρα τοῦ Στρατηγείου τοῦ ΝΑΤΟ, ἐπίσης δὲν θέλουν οὔτε λέξη ν' ἀκούσουν γιὰ τὴ μείωση τῶν ἐξοπλισμῶν καὶ τῶν ἐνόπλων δυνάμεων. Ἕνας δυτικὸς διπλωμάτης μοῦ ἔλεγε αὐτὲς τὶς μέρες ὅτι στὴ Βιέννη, ἐκεῖνοι ποὺ παρεμποδίζουν κυρίως τὶς διαπραγματεύσεις εἶναι οἱ «ἀτλαντικοὶ γραφειοκράτες» καὶ ὁ ἀρχηγός τους Ἰόζεφ Λούντς. Οὐσιωστικά, τὸ ΝΑΤΟ δρᾶ σήμερα στὸν διεθνῆ στίβο σὰν κυρίαρχο, χωρὶς νὰ ὑπολογίζει τὴν γνώμες τῶν κυβερνήσεων τῶν χωρῶν ποὺ μετέχουν σὲ αὐτὴν τὴν Ὀργάνωση.

Ἐκεῖ ὅπου συίγουν στὶς ἀπόψεις τους οἱ «ἱέρακες» τοῦ Πεντανόνου, τοῦ Καπιτωλίου, τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι στὸ θέμα: «νὰ ματαιώσουν ἢ νὰ δυσκολέψουν τὶς διαπραγματεύσεις γιὰ τὸν ἀφοπλισμό. Πάντως, τὰ ἐπιχειρήματά τους θυμίζουν τὴν πανομοιοτυπία κερμάτων τῆς ἴδιας ἔκδοσης: τόσο μοιάζουν μεταξύ τους. Ὡστόσον εἶναι περίεργο καὶ ἐνδεικτικὸ τὸ ἑξῆς: Ἀκόμα καὶ οἱ πιὸ ἀνοιχτοὶ ἀντίπαλοι τοῦ ἀφοπλισμοῦ ὑπὸ οἱανδήποτε μορφήν, δὲν βρῆκαν ὡς τώρα οὔτε ἕνα σοβαρὸ ἐπιχείρημα ἐναντίον τῶν τελευταίων προτάσεων ποὺ ἔκαμε στὶς 2 Νοεμβρίου, κατὰ τὴ συνδρίαση στὸ Κρεμλίνο, ὁ σοβιετικὸς ἡγέτης Λεονιντ Μπρέζνιεφ. Ἀλλὰ καὶ πράγματι, τί μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς ἐναντίον τῆς πρότασης γιὰ τὴν τελειωτικὴ κατάργηση ὅλων τῶν ἀποθεμάτων πυρηνικῶν ὅπλων; Ποιὲς ἀντιρρήσεις μπορεῖ κανεὶς νὰ προβάλλει στὴν πρόταση γιὰ τὴν ἀπαγόρευση ὅλων τῶν πυρηνικῶν δοκιμῶν καὶ γιὰ τὴν κήρυξη ἀναστολῆς ἀκόμα καὶ τῶν πυρηνικῶν ἐκρήξεων γιὰ εἰρηνικοὺς σκοπούς; Ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση προχώρησε σ' αὐτὸ παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ μηχανικοὶ της θεωροῦν ἀπαραίτητη τὴ χρησιμοποίηση τῆς ἐνέργειας τῆς εἰρηνικῆς πυρηνικῆς ἐκρήξης γιὰ νὰ ἀνοιχτεῖ λ.χ. μιὰ διῶρυγα σὲ δυσπροσπέλαστες περιοχὲς τῆς χώρας.

Ὁ χείμαρρος τῶν θετικῶν ἀπηχήσεων στὶς προτάσεις τῆς Μόσχας, ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ κατα φθάνουν σὰν πρωτεύουσα τῆς ΕΣΣΔ, μαρτυρεῖ ὅτι ἐκεῖ ποὺ ἔγινε τὸ φρακάρισμα βρέθηκε τὸ κούτσουρο, ποὺ μόλις τὸ μετακινήσει κανεὶς ἀνατρέπει τὸ ἔντεχνα δημιουργημένο φράγμα δυσπιστίας, φόβου, σκεπτικισμοῦ. Οἱ προτάσεις τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης εἶναι πέρα γιὰ πέρα πραγματοποιήσιμες. Σ' αὐτὸ τὸ συμπέρασμα καταλήγουν οἱ ἐπρόσωποι ἐντελῶς ποικιλογενῶν πολιτικῶν δυνάμεων — ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ Λευκοῦ Οἴκου καὶ τελειώνοντας στοὺς ἰσχυροὺς κύκλους τοῦ ΟΗΕ, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὶς μεγάλες δυτικὲς καὶ ἰαπωνικὲς ἐφημερίδες καὶ τελειώνοντας στοὺς ὑπουργοὺς πολλῶν κυβερνήσεων, ποὺ ὅλοι τους κάθε ἄλλο παρὰ πάντοτε τηροῦσαν θετικὴ στάση ἀπέναντι στὶς πρωτοβουλίες τῆς Μόσχας.

Πραγματικά, ἡ ἀναστολὴ τῶν εἰρηνικῶν πυρηνικῶν ἐκρήξεων δημιουργεῖ δυνατότητες γιὰ τὴν ἐπιτυχῆ ὁλοκλήρωση τῶν διαπραγματεύσεων τῆς Γενεύης, στὶς ὁποῖες παίρνουν μέρος ἡ ΕΣΣΔ οἱ ΗΠΑ καὶ ἡ Ἀνλνία, γιὰ τὴν κατάπαυση ὅλων τῶν πυρηνικῶν δοκιμῶν. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἐδῶ ἡ Μόσχα προβαίνει σὲ ὑποχωρήσεις. Τώρα, νομίζω, εἶναι ἡ σειρὰ τῶν συνομιλητῶν μας στὴ Γενεύη. Ποιὸ βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρὸς θὰ κάνουν αὐτοί; Ποιὲς προτάσεις θὰ βάλουν αὐτοὶ στὸ τραπέζι τῶν διαπραγματεύσεων; Σκεφθεῖτε ὅτι ἂν στὴ Γενεύη ἐπιτευχθεῖ συμφωνία, τότε οἱ προοπτικὲς ἀναζήτησης συμφωνιῶν πάνω σὲ ἄλλα ὀξύτατα προβλήματα τοῦ ἀφοπλισμοῦ θὰ εἶναι ἀσύγκριτα πιὸ σαφεῖς.

Ἐξαιρετικὰ σπουδαῖο εἶναι νὰ γίνει ἡ ἀρχή, ἡ ἐγκατάλειψη τῶν προκαταλήψεων καὶ τῶν ἐπιδιώξεων ἀναζήτησης μονομερῶν ἰδίων ὠφελημάτων. Οἱ προτάσεις ποὺ διατύπωσε ὁ Λεονιντ Μπρέζνιεφ στὸ Κρεμλῖνο, ἦταν ἕνα σκούντημα γιὰ νὰ μεταχινηθεῖ ἐπὶ τέλους τὸ πρόβλημα ἀπὸ τὸ νεκρὸ σημεῖο, στὸ ὁποῖο τὸ εἶχαν φέρει οἱ ἀντίπαλοι τῆς διεθνοῦς ὕφεσης. Στὴ Δύση ἰσχυρίζονται τώρα: ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση ἐκδηλώνει τὶς πρωτοβουλίες της κυρίως διότι μένει πίσω ἀπὸ τὴ δυτικὴ στρατιωτικὴ τεχνολογία καὶ βλέπει στὸν ἀφοπλισμὸ τὴ δυνατότητα νὰ ἀποφύγει τὶς συνέπειες αὐτῆς τῆς καθυστερήσης. Πιστεύω πὼς ἐκεῖνοι ποὺ εἶδαν τὴν τελευταία στρατιωτικὴ παρέλαση στὴν Κόκκινη Πλατεῖα τῆς Μόσχας θὰ μποροῦσαν νὰ μὴ ἀνησυχοῦν σχετικὰ μὲ αὐτό. Οἱ ἐχθροὶ τῆς διεθνοῦς ὕφεσης φάσκουν καὶ ἀντιφάσκουν: ὅταν ἡ Μόσχα θάζει ζήτημα ἀφοπλισμοῦ, αὐτοὶ ἐξηγοῦν τὸ αἴτημα αὐτὸ σὰν στρατιωτικὴ δυναμία. Ὅταν ὅμως προσπαθοῦν νὰ δικαιολογήσουν τὴν κατασκευὴ ὁλόενα νέων εἰδῶν ὅπλων, τότε ἐπικαλοῦνται τὴν ἀνάγκη νὰ ἑτοιμάζονται, γιὰ τὴν ἀπόκρουση τοῦ Σοβιετικοῦ Στρατοῦ, ἐξοπλισμένου μὲ τὰ πιὸ σύγχρονα καὶ τέλεια πολεμικὰ τεχνικὰ μέσα.

Ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση τάσσεται ὑπὲρ τοῦ ἀφοπλισμοῦ γιατὶ τὸν θεωρεῖ σὰν τὸν πιὸ σύντομο δρόμο γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῆς ἀπειλῆς μιᾶς πυρηνικῆς καταστροφῆς γιὰ τὴ δημιουργία πάνω στὴ Γῆ μιᾶς κατάστασης, στὴν ὁποία μιὰ γιὰ πάντα νὰ ἐκλείψει ὁ κίνδυνος ἑνὸς παγκοσμίου πολέμου. Ἡ Μόσχα δὲν ἐπιδιώκει νὰ ἐξασφαλίσει γιὰ τὸν ἑαυτό της εἰδικὰ πλεονεκτήματα, δὲν προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχει στρατιωτικὴ ὑπεροχὴ ἔναντι ἄλλων. Θεωρεῖ πέρα γιὰ πέρα ἀρκετὰ τ